

Vi har altså overordnet en positiv indstilling, og vi håber, at mange af de ting, som også har været diskuteret her i Folketingssalen i dag, vil kunne blive yderligere afklaret under det udvalgsarbejde, som nu går i gang.

Hans-Pavia Rosing (S):

Må jeg til at begynde med tillade mig for kronologiens skyld at komme med en lille rettelse til udenrigsministeren. Den bog, som udenrigsministeren nævnte: »Thule, Fangerfolk og Militæranlæg« af Mads Fægteborg og Jens Brøsted udkom ikke i 1995, men i 1985.

Thulesagen er ikke kun én sag. Mange aspekter præger Thulesagen, mange meninger fra politisk side og fra forskerside har været fremme. Dagens forslag til folketingsbeslutning rører ved den egentlige essens af de spørgsmål, som er vigtige for Inughuit, Thuleboerne.

Var der tale om tvangsforflytning? Ja, det var der. Denne kendsgerning kan ikke tilbagevises. Det var en tvangsforflytning, som for de berørte folk, Inughuit, var en pludselig og vældig omvæltning næsten fra dag til dag; Thuleboerne fik faktisk kun 4 dage til at forlade deres boplads.

Hvem var ansvarlig for flytningen, USA eller Danmark? Dette spørgsmål blæser stadig væk lidt i vinden trods påvisninger fra forskerside af, at det skete på amerikansk anmodning. Den nylig udgivne bog om ambassadør Henrik Kauffmann »I Kongens Navn« giver anledning til nye overvejelser. I øvrigt er der jo skrevet meget om hændelserne i Thule. Bogen »Thule, Fangerfolk og Militæranlæg« er blevet nævnt, og herfra vil jeg i al beskedenhed citere en del af forordet, som jeg selv skrev som præsident for ICC:

»Thule kan for mange virke som det fjerneste sted på kloden, men ikke desto mindre er historien om Thule ganske parallel med mange andre hændelser andre steder på vor Jord, hvor oprindelige folkeslag er kommet i klemme i den kolde krig ... «.

Skal Inughuit modtage en undskyldning fra Danmark, og hvor stor skal den undskyldning være, hvis man overhovedet kan sætte mål på en undskyldning? Ja, jeg mener, tiden er moden til at give en uforbeholden og direkte æresoprejsning til Inughuit. Skiftende regeringer siden 1953 har lod og del i denne sag. Jeg mener, at tiden nu er moden til at løfte denne sag op over partiskellene og til, at både Folketinget og regeringen får gjort deres stilling op til de tvangsforflyttede.

Er Inughuit berettiget til at modtage erstatning? Den såkaldte Dundasløsning, som blev aftalt mellem statsministeren og landsstyreformanden den 6. marts i år, er en politisk løsning på spørgsmålet om at sikre en forbedret trafikbetjening af og erhvervsudvikling i Qaanaaq Kommunia, Thule Kommune.

Men kan Dundasløsningen betragtes som den definitive kollektive erstatning for tvangsforflytningen i 1953? Er løsningen at betragte som det sidste politiske træk? Ikke alle mener det. De tvangsforflyttede og deres efterkommere har tidligere i år dannet en forening, HINGITAQ '53, de udstødte fra 1953. Denne forening vil forfølge sagen. Foreningen har bebudet en retssag mod den danske stat for at få klarlagt rettighedsspørgsmålet, erstatningsspørgsmålet og ansvarsplaceringen. En sådan retssag kan i sidste ende havne ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg.

En sådan retssag kan vare mange år, såfremt overvejelser herom imod mange instansers forventninger bliver realiseret. En klar undskyldning fra den danske regerings side over for Inughuit er for nogles vedkommende en lille detalje, men sandelig også et stort bidrag til et fortsat tilfredsstillende rigsfællesskab, også med denne del af befolkningen i det danske kongerige.

Det er en kendsgerning, at den politiske løsning på nuværende tidspunkt under alle omstændigheder ikke er tilfredsstillende for de berørte folk. Nu er også det internationale samfund begyndt at interessere sig for sagen. FN's komité for racediskrimination udtalte på sit sidste møde sin bekymring over den manglende kompensation til Thulefolket i forbindelse med etablering af Thule Air Base.

Alene dette forhold viser, at sagen efterhånden er trukket ganske langt. Jeg er klar over, at regeringen afventer hvidbogen fra Dansk Udenrigspolitisk Institut, men det må ikke medføre, at sagen igen trækkes ud. Der er trods et langvarigt arbejde i Ziegler-udvalget, som barslede med beretningen sidste år, stadig behov for en nøje udredning af de rettighedsmæssige spørgsmål, bl.a. i lyset af ILO-konventionen om oprindelige folks rettigheder, som Danmark ratificerede i februar sidste år. En sådan udredning skal i givet fald udarbejdes inden for en kort, afmålt periode og af en uafhængig instans.

Thule Kommune arbejder i øjeblikket med en kritisk gennemgang af Zieglerrapporten, og jeg kan kun her som min opfattelse anføre, at Zieg-